

**UCHWAŁA NR XXVIII/ 221/2020
RADY MIEJSKIEJ W KCYNI**

z dnia 17 grudnia 2020 r.

**w sprawie Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w gminie Kcynia na rok 2021**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15) ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 713 i 1378), w związku z art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020 r. poz. 218 i 956), uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w gminie Kcynia na rok 2021, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Kcyni.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2021 r.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Kcyni

Jan Kurant

UZASADNIENIE

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020 r. poz. 218 i 956) w art. 6 ust. 2 nałożyła na gminę obowiązek tworzenia gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym opracowanie i realizację Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie.

Wobec powyższego program na rok 2021 jest kontynuacją działań podjętych w ramach realizacji programu na lata 2016-2020.

Głównym celem programu jest zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie skali zjawiska w gminie.

Powyższy cel realizowany będzie poprzez działania Zespołu Interdyscyplinarnego przy aktywnej współpracy służb wymienionych w programie. Praca ze zjawiskiem przemocy, aby była skuteczna i przynosiła trwałe efekty musi być realizowana interdyscyplinarnie. Program stanowi plan działań instytucji i organizacji zobowiązanych do podejmowania działań na rzecz zapobiegania i zwalczania przemocy w rodzinie, a tym samym przyczyni się do usprawnienia lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy i ograniczenia ww. zjawiska.

Realizacja Programu w efekcie zakłada, iż nastąpi dalszy wzrost świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy, przypadki przemocy będą rozpoznawane wcześniej i skuteczniej, a także wzmocniony zostanie zintegrowany i efektywny system pomocy osobom doznającym przemocy w rodzinie.

W związku z powyższym podjęcie uchwały jest zasadne.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Miejskiej w Kcyni
Jan Kurant
Jan Kurant

Załącznik do
uchwały Nr XXVIII/221/2020 Rady Miejskiej w Kcyni
z dnia 17 grudnia 2020 r.

GMINNY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE
ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE
W GMINIE KCYNIA
NA ROK 2021

**Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
w Gminie Kcynia na rok 2021**

SPIS TREŚCI:

1. CHARAKTERYSTYKA ZJAWISKA PRZEMOCY	3
2. PODSTAWY PRAWNE I DOKUMENTY STRATEGICZNE	9
3. DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY NA TERENIE GMINY KCYNIA	10
4. ANALIZA SWOT PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE W GMINIE KCYNIA	19
5. ZASOBY OSOBOWE I INSTYTUCJONALNE NA TERENIE GMINY KCYNIA	21
6. CEL GŁÓWNY, CELE SZCZEGÓŁOWE PROGRAMU I DZIAŁANIA	26
7. MONITOROWANIE, EWALUACJA I SPRAWOZDAWCZOŚĆ	30
8. FINANSOWANIE	31
9. PODSUMOWANIE	32
BIBLIOGRAFIA	34
SPIS TABEL	34

**Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
w Gminie Kcynia na rok 2021**

I. CHARAKTERYSTYKA ZJAWISKA PRZEMOCY

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka kształtującym osobowość, system wartości, poglądy i styl życia. Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami oparte na miłości i zrozumieniu. W przypadku dezorganizacji rodziny nie jest ona w stanie realizować podstawowych zadań, role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi. Przemoc domowa może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie. Należy ją zaklasyfikować do kategorii zachowań destrukcyjnych o dużej szkodliwości społecznej. Prowadzi do poważnych naruszeń norm moralnych i prawnych, tragicznych skutków psychologicznych, a w skrajnych przypadkach do poważnych okaleczeń czy zabójstw¹, bądź zachowań autodestrukcyjnych ofiar przemocy takich jak samookaleczenia lub targnięcie się pokrzywdzonego na własne życie. Przemoc w rodzinie jest w Polsce i na świecie, jednym z problemów społecznych, który wymaga interdyscyplinarnych działań przeciwdziałających temu zjawisku.

Każde zachowanie agresywne w stosunkach międzyludzkich powinno budzić nasz sprzeciw i chęć zatrzymania agresji. Nasza reakcja powinna przyczynić się do zatrzymania przemocy domowej, w miejscu gdzie chcielibyśmy czuć się bezpiecznie, otrzymywać wsparcie, zrozumienie i bliskość. Przemoc zaburza nasze wyobrażenie o spokojnym, bezpiecznym schronieniu, jakim powinien być nasz dom².

Aby zajmować się problematyką przemocy w rodzinie, trzeba dobrze poznać niniejsze zjawisko, a przede wszystkim je zrozumieć. Brak zrozumienia spowoduje, że sprawcy będą nas złościć, budzić chęć odwetu, agresję, a osoby doznające przemocy będą nas irytować, wzbudzać naszą litość, chęć narzucania rozwiązań, czy potrzebę osądzania. Może tak się zdarzyć, że będziemy je obarczać winą za obecną sytuację³.

1 H. D. Sasal, *Przewodnik do procedury interwencji wobec przemocy w rodzinie*, Warszawa 2005, s. 15.

2 K. Michalska i D. Jaszczak-Kuźmińska, *ABC przeciwdziałania przemocy w rodzinie – diagnoza, interwencja, pomoc*, Warszawa 2014, s. 5.

**Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
w Gminie Kcynia na rok 2021**

Przemoc wcale nie zaczyna się od bicia, siniaków. Często jest jak kropla drążąca skałę prawie niezauważalna, często wnika w nasze życie podstępnie. Bardzo trudno nam zauważyć gdzie znajduje się subtelna granica między troską a kontrolą, izolacją a opieką, bliskością a zniewoleniem. Gdyby w porę udało nam się dostrzec te sygnały, dużo łatwiej byłoby zatrzymać przemoc.

Wokół przemocy narosło wiele mitów. Jednym z nich jest przekonanie, że jest to zjawisko występujące wyłącznie w rodzinach patologicznych. Tymczasem dane statystyczne pokazują, że przemoc w rodzinie jest zjawiskiem powszechnym i stanowi ważny problem społeczny. Przemoc może się wydarzyć bez względu na poziom wykształcenia, prestiżu społecznego, czy sytuacji materialnej. „Znęcanie się nad rodziną jest najczęściej popełnianym przestępstwem w Polsce, zaraz po przestępstwach przeciwko mieniu i życiu”⁴.

Przemoc w rodzinie w rozumieniu ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, to jednorazowe albo powtarzające się umyślnie działania lub zaniechanie, naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, a także innych osób wspólnie zamieszkujących lub wspólnie gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą⁵.

Powyższa definicja przemocy w rodzinie zawiera wszystkie elementy, które charakteryzują to zjawisko:

- **Dysproporcja sił** - między sprawcą a osobą doznającą przemocy. Oznacza sytuację, w której jedna z osób jest silniejsza, a druga słabsza. W potocznym rozumieniu dysproporcja sił wiąże się z różnicą sił fizycznych. Zwykle to mężczyźni są sprawcami przemocy. Jednak w przypadku przemocy w rodzinie chodzi również o przewagę emocjonalną, intelektualną, ekonomiczną lub społeczną, które nie mają

3 K. Michalska i D. Jaszczak-Kuźmińska, *ABC przeciwdziałania przemocy w rodzinie – diagnoza, interwencja, pomoc*, Warszawa 2014, s 5.

4 L. Tomaszewska, *Przemoc wobec kobiet w rodzinie – niezbędnik prokuratora*, Warszawa 2007, s. 36.

5 Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020 r. poz. 218 i 956)

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
w Gminie Kcynia na rok 2021

bezpośredniego związku z płcią. Im dłużej trwa przemoc w danej rodzinie, tym bardziej powiększa się nierównowaga pomiędzy sprawcą a ofiarą.

- **Intencjonalność sprawcy** - Celem sprawcy przemocy jest dążenie do bezwzględnego podporządkowania sobie ofiary. Zamiarem osób stosujących przemoc jest sprawowanie pełnej kontroli nad tym, co robią ich bliscy i wyznaczenie granic, w jakich mogą oni funkcjonować w rodzinie. Sprawcy dają sobie prawo do tego, aby egzekwować narzucone przez siebie zasady życia i „słusznie” karać za ich nieprzestrzeganie.
- **Szkody i cierpienia ofiar** - zachowanie sprawcy wywołuje u ofiar szkody fizyczne (w wyniku agresji fizycznej) i psychiczne, które mogą być konsekwencją przemocy emocjonalnej – deprecjonowania, poniżania itd.
- **Naruszanie praw i dóbr osobistych** - sprawca przemocy odbiera swoim ofiarom przysługujące im prawa i dobra. Często atakuje, obraża, ośmiesza, traktuje je przedmiotowo, uważając, że nie zasługują na nic lepszego.

Przemoc w rodzinie przybiera różne rodzaje od przemocy fizycznej, przez przemoc psychiczną i seksualną, po przemoc ekonomiczną. Przemoc domowa rzadko jest incydem jednorazowym. Zazwyczaj ma ona charakter długotrwały i cykliczny.

Najczęściej wyodrębniane w klasyfikacjach rodzaje przemocy to:

- **Przemoc fizyczna** – najbardziej widoczna, pozostawiająca ślady w postaci zadrapań, sińców, złamań itp. Najczęściej stosowane zachowania obejmują bicie, szarpanie, duszenie, kopanie. Bywa również tak, że sprawcy stosują takie sposoby fizycznej agresji, które nie pozostawiają śladów. Ten rodzaj przemocy wiąże się z naruszeniem nietykalności fizycznej, w tym godności osobistej.
- **Przemoc psychiczna** - przejawiająca się stosowaniem gróźb, ośmieszania, upokarzania, wyzwisk, izolowania od bliskich itp. Skutki przemocy psychicznej są bardzo poważne i mogą powodować nieodwracalne zmiany w funkcjonowaniu osób nią dotkniętych. Ten rodzaj przemocy wiąże się z naruszeniem godności osobistej.
- **Przemoc seksualna** – to zmuszanie do kontaktów seksualnych i określonych zachowań seksualnych. Dla ofiar jest to najbardziej wstydliva forma przemocy, do której trudno

**Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
w Gminie Kcynia na rok 2021**

im się przyznać. Ten rodzaj przemocy jest naruszeniem intymności i godności osobistej.

- **Przemoc ekonomiczna** – wiąże się z naruszeniem własności lub pozbawieniem środków, stwarzaniem warunków, w których nie są zaspokojone podstawowe potrzeby. Ten rodzaj przemocy przybiera również formę finansowego wykorzystywania.
- **Zaniedbanie** - niezaspokojenie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych rodziny, niewywiązywanie się z obowiązku opieki nad osobami bliskimi, wymagającymi wsparcia i troski np. dziećmi, osobami niepełnosprawnymi, starszymi.

Przemoc jest zjawiskiem powtarzającym się, często powtarza się według cyklu, który składa się z trzech następujących po sobie faz:

- **faza narastającego napięcia** – przysłowiowa cisza przed burzą. Sprawca przemocy jest „czepliwy” nie pomaga schodzenie mu z drogi, a potem często mało istotny impuls doprowadza do wybuchu i zaczyna się awantura, podczas której może dojść do aktów przemocy fizycznej i niszczenia sprzętów. Ofiara wówczas stara się zrobić wszystko, by uspokoić sprawcę i powstrzymać go przed wyrządzaniem krzywd.
- **faza ostrej przemocy** – jest tym momentem w życiu ofiary, kiedy decyduje się ona szukać pomocy. Jest to często moment poczucia wszechogarniającej bezsilności, przerażenia. Jest to doświadczenie bardzo traumatyczne.
- **faza miodowego miesiąca** – zaczyna się wówczas, kiedy osoby krzywdzone są zwiedzione nagłą poprawą zachowania sprawcy, zapewnieniem o miłości, obietnicami poprawy. Ofiara zaczyna wierzyć w te zapewnienia, czuje się kochana. Nie zauważa, że sprawca przerzuca winę za swoje zachowanie na nią, mówiąc to nie ja niszcę rodzinie, tylko ty ujawniając ten fakt. Gdy ta faza mija i ponownie narasta faza napięcia, z reguły jest znacznie gwałtowniejsza.

Bardzo rzadko sprawca stosuje wobec swojej ofiary jeden rodzaj przemocy. Zwykle wykorzystuje rozmaite formy przynależne konkretnym rodzajom przemocy, na przemian łącząc je tak, aby uzyskać pełną kontrolę nad ofiarą. Zachowanie sprawcy przemocy może

**Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
w Gminie Kcynia na rok 2021**

wywołać u ofiar trwałe negatywne skutki i w efekcie doprowadzić do zniszczenia u niej pozytywnego obrazu samej siebie⁶.

Zachowanie sprawców można podzielić na pełne emocji, naładowane gniewem, wówczas mówimy o tzw. *przemocy gorącej*. Sprawca odreagowuje napięcie np. w pracy w bezpiecznych dla siebie warunkach, czyli w domu. Takiego sprawcę możemy porównać do wybuchającego wulkanu, który po wybuchu jednak się uspokaja i wówczas widać zniszczenia, jakich dokonał. Wtedy często pojawia się refleksja, poczucie winy. Często są to sprawcy będący pod działaniem alkoholu, czy innych substancji psychoaktywnych. Przeciwnieństwem jest sytuacja, gdy sprawca ukrywa swoje emocje pod płaszczykiem spokoju i nie ma poczucia, że robi coś niestosownego. Jest przekonany o słuszności swoich decyzji i o tym, że wie, co jest najlepsze dla członków jego rodziny. Towarzyszą mu silne emocje, ale są skutecznie tłumione oraz kontrolowane. Sprawca realizuje specyficzny scenariusz zapisany w jego umyśle celem wtargnięcia na wewnętrzne terytorium psychiczne swego współmałżonka, dziecka lub innego domownika. Taką strategię krzywdzenia nazywamy *przemocą chłodną*.

Celem przeciwdziałania przemocy w rodzinie powinno być zatrzymanie przemocy na etapie, kiedy nie wypełnia ona jeszcze znamion przestępstwa. Zachowania przemocowe nie zawsze są przestępstwem i łamią prawo karne, ale zawsze naruszają prawo drugiej osoby do godności, szacunku, intymności, samostanowienia o sobie i swojej rodzinie.

Polskie Prawo Karne stanowi jednak, że przemoc w rodzinie to przestępstwo. Art. 207 § 1 k.k. określa, że kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat. Warto jednak dobrze rozeznaczyć w sytuacji rodziny, czy dane zachowania mają znamiona przestępstwa. Zbyt pochopne powiadomienie prokuratury może zakończyć się umorzeniem sprawy karnej, a to z kolei zaowocuje wzrostem bezkarności sprawcy, spadkiem wiary osoby krzywdzonej w skuteczność służb pomocowych i możliwość poprawy swojej sytuacji, a przecież w procesie pomocy osobom krzywdzonym chodzi o to, aby tę dysproporcję zmniejszać, wzmacniać w pokrzywdzonych siłę sprawstwa min. poprzez zapobieganie wtórnej wiktymizacji ofiar.

⁶ K. Michalska i D. Jaszczak-Kuźmińska, *Przemoc w rodzinie wobec osób starszych. Poradnik dla pracowników pierwszego kontaktu*, Warszawa 2010, s. 11.

**Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
w Gminie Kcynia na rok 2021**

Przemoc w rodzinie należy postrzegać, jako zjawisko bardzo złożone, które ma swoje źródła w różnych aspektach życia społecznego. Na występowanie tego zjawiska ma wpływ kultura i tradycja, w której się wychowaliśmy, system wartości, jaki wyznajemy, normy społeczne, przekonanie na temat roli kobiet, mężczyzn czy dzieci w rodzinie. Osoby, które wzrastały w rodzinie przemocowej, uczą się siłowego rozwiązywania konfliktów, tego, że silny ma rację, że ktoś musi rządzić, a inni członkowie rodziny muszą mu się podporządkować. Mówimy w takiej sytuacji o dziedziczeniu wzorca przemocy.

Najczęściej ofiarami przemocy domowej są kobiety, jednakże nie należy uogólniać mężczyźni też bywają ofiarami, a znacznie rzadziej o tym mówią i zgłaszają się o pomoc. Wciąż mało uwagi poświęca się jednak dzieciom, które również często bywają ofiarami przemocy w rodzinie. Dostrzegamy przemoc w tzw. rodzinach patologicznych, gdzie towarzyszą jej inne problemy np. nadużywanie alkoholu, bezrobocie, ubóstwo, czy przestępczość. Trudniej nam przychodzi dostrzec, że również w tzw. „porządnych rodzinach” w imię dobrego wychowania stosuje się kary za najmniejsze przewinienia, nie okazuje uczuć, nie zapewnia poczucia bezpieczeństwa czy akceptacji, gdzie sprawca dąży do krzywdzącej dominacji nad pozostałymi domownikami.

Sytuacja dziecka doznającego przemocy jest dramatyczna. Ono samo najprawdopodobniej nie zwróci się po pomoc, rzadko mówi wprost o swojej sytuacji domowej. Boi się sprawcy i jeszcze większej kary, boi się, co może się stać po fakcie ujawnienia przemocy.

Sprawca często wmawia dziecku: to będzie nasz sekret, mama byłaby na ciebie zła, gdybyś mówił, co się dzieje w domu itd. Poza tym dziecko często czuje się odpowiedzialne za przemoc – często jest bezpośrednio obwiniane za akty agresji sprawcy: *„Doigrateś się! Jesteś śmieciem, nic niewartym bachorem”*. Dla dziecka najważniejsza jest rodzina, myśli, że od niego zależy, co się z nią stanie jak się nie podporządkuje. Dziecko milczy o swoim cierpieniu, jakie doznaje ze strony najbliższych, bo się wstydzi. Krzywdzone dziecko izoluje się od rówieśników, nie zaprasza ich do domu, idealizuje obraz rodziców. Taka sytuacja powinna wzbudzić czujność pedagogów i asystentów rodziny. Na koniec warto zauważyć, że dzieci nie mówią o swojej krzywdzie, bo nie ma komu o tym powiedzieć. Dzieci próbują wyznać prawdę drugiemu rodzicowi, ale często ta skarga pozostaje bez odpowiedzi. Dlatego w dorosłym życiu

**Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
w Gminie Kcynia na rok 2021**

często oskarżają o swoją tragiczną przeszłość nie tylko rodzica, który stosował przemoc, ale również drugiego biernego rodzica - „Od ojca nie mogłam spodziewać się niczego dobrego, on mnie krzywdził, ale to ty powinnaś mnie przed nim ochronić, a nie zrobiłaś nic”⁷.

Dziecko, wychowujące się w domu, gdzie jest przemoc, niezależnie od tego czy jest ofiarą, czy świadkiem przemocy, wzbudzające lęk, niepokój, zaburzające poczucie bezpieczeństwa doświadczenia naznaczają go na całe życie. Należy podkreślić, że dzieci będące świadkami znęcania się nad osobą bliską klasyfikujemy jako ofiary przemocy z powodu silnych przeżyć wynikających z wystawienia na akty przemocy oraz z powodu występowania silnego układu zależności od dorosłych, na których zdane są niczemu niewinne dzieci.

II. PODSTAWY PRAWNE I DOKUMENTY STRATEGICZNE.

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku (Dz. U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483)
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020 r. poz. 218 i 956);
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1876);
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r. poz. 821)
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2020 r. poz. 1492);
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020 r. poz. 2050);
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks Karny (Dz. U. z 2020 r. poz. 1517);
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 1458);
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1359);
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 1057);

⁷ K. Michalska i D. Jaszczak-Kuźmińska, *ABC przeciwdziałania przemocy w rodzinie – diagnoza, interwencja, pomoc*, Warszawa 2014, s. 33.

**Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
w Gminie Kcynia na rok 2021**

- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie Procedury Niebieskiej Karty oraz wzorów formularzy Niebieska Karta (Dz. U. z 2011 r. nr 209 poz. 1245);
- Uchwała Nr 75 Rady Ministrów z dnia 29 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020 (M.P. 2014 poz. 445).

Program wpisuje się również w:

- Projekt Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2021;
- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- Strategię Rozwoju Gminy Kcynia na lata 2016-2023;
- Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie.

III. DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY W RODZINIE W GMINIE KCYNIA.

Właściwe zdiagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie jest bardzo trudne. Przemoc domowa jest problemem złożonym, o którym nie łatwo się rozmawia, a który jeszcze trudniej zbadać. Istniejące statystyki pozwalają oszacować jedynie jego przybliżone rozmiary. Oficjalne badania nie uwzględniają niezgłaszanych przypadków przemocy, pozostających ciągle tajemnicą izolowanej i izolującej się rodziny.

Żadna instytucja nie ma wystarczających narzędzi i kompetencji, aby rozwiązać wszystkie problemy rodziny uwikłanej w przemoc domową. Dlatego znacznie skuteczniejsza jest praca zespołowa, która została opracowana tak, aby łączyć kompetencje służb i współpracować w celu osiągnięcia lepszych efektów.

Skala problemu przemocy w rodzinie w gminie Kcynia została określona na podstawie danych statystycznych ze sprawozdań zespołu interdyscyplinarnego w Kcyni, danych z Komisariatu Policji, Kuratorskiej Służby Sądowej w Szubinie i Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kcyni.

Do Zespołu Interdyscyplinarnego w latach **2016-2020** wpłynęło łącznie **351 „Niebieskich Kart A”** - szczegóły podano poniżej.

**Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
w Gminie Kcynia na rok 2021**

Tab. nr 1 Liczba „Niebieskich Kart A” w latach 2016-2020

PROCEDURY		2016	2017	2018	2019	2020
Liczba Niebieskich Kart A	OGÓŁEM:	54	54	63	100	80
W tym sporządzonych przez:	POLICJĘ	30	42	50	81	68
	MGOPS	17	6	9	16	12
	GKPiRPA	2	4	3	-	-
	OŚWIATĘ	5	1	1	2	-
	SŁUŻBĘ ZDROWIA	-	1	-	1	-

Źródło: Sprawozdania Zespołu Interdyscyplinarnego za lata 2016-2020

Analiza powyższego wykresu pozwala zauważyć tendencję wzrostową, niemniej wprowadzone w bieżącym roku ograniczenia na terenie całego kraju przyczyniły się do wzmocnienia izolacji rodzin dotkniętych przemocą, co mogło wpłynąć na paradoksalny spadek zgłoszeń problemu przemocy (rok 2020 zwiera dane zebrane do 1.12.2020). Nadal najwięcej procedur jest wszczynanych przez Policję w związku z interwencją w miejscu zamieszkania. Coraz więcej osób zgłasza, że doznaje przemocy ze strony najbliższych, co przemawia za tym, iż przemoc domowa w świadomości społecznej przestaje być tematem tabu. Należy zwrócić uwagę, iż zaangażowanie przedstawicieli służb w przeciwdziałaniu przemocy zależy od indywidualnych wysiłków pracowników w proces samoedukacji w zakresie obowiązującego prawa i przedmiotowej problematyki – czynników ryzyka, czynników chroniących, mechanizmów przemocy, cykli przemocy, skutków stosowania przemocy, przyjętych sposobów pracy z rodziną dotkniętą tym problemem. Zdarza się również, że w niektórych rodzinach procedura „Niebieskie Karty” bywa procedowana wielokrotnie, co także przyczynia się do zawyżenia statystyk i wskazuje jednocześnie na dynamikę zjawiska przemocy w tych rodzinach.

Grupy robocze w ramach realizacji zadań wynikających z procedury „Niebieskie Karty” systematycznie spotykają się w celu udzielania pomocy rodzinom dotkniętym przemocą

**Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
w Gminie Kcynia na rok 2021**

domową i podejmują działania wskazane w Rozporządzeniu w sprawie procedury „Niebieskie Karty” i wzorów formularzy „Niebieska Karta” z dnia 13 września 2011 r.

Tab. nr 2 Liczba spotkań zespołu interdyscyplinarnego i grup roboczych w poszczególnych latach.

DZIAŁANIA	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego	4	4	4	4	4
Liczba spotkań grup roboczych	133	169	172	186	156
Liczba rodzin objętych pomocą grup roboczych	41	36	47	66	45

Źródło: Sprawozdania Zespołu Interdyscyplinarnego za lata 2016-2020

Grupy robocze podejmują szereg działań mających na celu zatrzymanie zjawiska przemocy w rodzinie m.in.:

- 1) Diagnozowanie problemów obecnych w rodzinach objętych procedurą „Niebieskie Karty”;
- 2) Przeprowadzanie rozmów z ofiarą i sprawcą przemocy z zastosowaniem pytań zamkniętych, otwartych, alternatywnych, zasad aktywnego słuchania i technik komunikacji takich jak odzwierciedlanie, parafrazowanie, klasyfikacja, uściślanie wypowiedzi (konkretyzowanie),
- 3) Opracowanie indywidualnych planów pomocy rodzinie mających na celu zatrzymanie przemocy i poprawę sytuacji wewnątrzrodzinnej oraz wytwarzanie innych dokumentów dokumentujących podejmowane działania w toku procedury „Niebieskie Karty”;
- 4) Udzielanie kompleksowego poradnictwa, w tym poradnictwa specjalistycznego, takiego jak: psychologicznego, socjalnego, rodzinnego, pedagogicznego, z zakresu uzależnień, prawnego;
- 5) Interwencje motywujące rodzinę do działań na rzecz korzystnych zmian, również w kontaktach indywidualnych klienta z konkretnym specjalistą wchodzącym w skład grupy roboczej;
- 6) Interwencje kryzysowe;
- 7) Izolowanie sprawcy od wystawionych na przemoc domowników na podstawie art. 15 a

**Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
w Gminie Kcynia na rok 2021**

ustawy o Policji i sporządzanie wniosków dla osób pokrzywdzonych o zobowiązanie sprawcy przemocy do opuszczenia mieszkania na podstawie art. 11 a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;

- 8) Monitorowanie sytuacji wewnątrzrodzinnej i stanu bezpieczeństwa osób dotkniętych przemocą;
- 9) Współpraca z instytucjami wspierającymi sprawców i ofiary w procesie zmiany t.j. Ośrodki Terapii, Specjalistyczne Ośrodki Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie itd.;
- 10) Pracownicy socjalni, specjalista pracy z rodziną i asystenci rodziny udzielają pomocy pokrzywdzonym w przygotowaniu pism procesowych (wniosków, zażaleń, pozwów);
- 11) Informowanie sądu rodzinnego o nieprawidłowościach w funkcjonowaniu rodzin stanowiących zagrożenie dla dobra dzieci obecnych w tych rodzinach;
- 12) Składanie wniosków do GKPiRPA lub Prokuratury Rejonowej w Szubinie o zobowiązanie osoby uzależnionej od alkoholu do poddania się terapii uzależnienia na podstawie art. 24 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;
- 13) Składanie wniosków o hospitalizację osoby chorej psychicznie bez jej zgody z ramienia MGOPS w Kcyni na podstawie art. 23, 29 i 30 ustawy o ochronie zdrowia psychicznego;
- 14) Korzystanie z możliwości składania zawiadomień o popełnieniu przestępstwa z art. 207 k.k. i innych ściganych z urzędu;
- 15) Korzystanie z możliwości zabrania dzieci z rodzin, w których zagrożone jest ich życie lub zdrowie z powodu stosowanej przemocy na podstawie art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;
- 16) Kierowanie uprzednio motywowanych wybranych sprawców przemocy do udziału w corocznym programie korekcyjno-edukacyjnym udostępnianym przez PCPR w Nakle nad Not., które to jest zobligowane do jego realizacji przez ustawodawcę.

Z uwagi na fakt, że długotrwałe stosowanie przemocy w rodzinie powoduje określone skutki psychiczne dla ofiary takie jak: strach, wstyd, bezradność to również często powoduje konsekwencje prawne dla sprawców.

Poniższa tabela obrazuje działania podjęte przez zespół interdyscyplinarny - grupy robocze mające na celu zatrzymanie zjawiska przemocy w rodzinie.

**Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
w Gminie Kcynia na rok 2021**

Tab. nr 3 Postępowania sądowe.

DZIAŁANIA	2016	2017	2018	2019	2020
Wnioski o zobowiązanie osoby uzależnionej od alkoholu do podjęcia terapii	16	17	5	8	7
Dozór i nadzór kuratorski	8	9	21	22	24
Wnioski przygotowawcze do Prokuratury i Sądu Rodzinnego	2	4	8	6	6
Liczba sprawców umieszczonych w Zakładzie Karnym	1	2	1	2	1
Liczba sprawców skazanych prawomocnym wyrokiem z art. 207 § 1 k.k. za znęcanie się, w tym wyroki odbycia kary w zawieszeniu.	3	7	4	4	5
Zobowiązanie do opuszczenia mieszkania i zakaz zbliżania się (w tym prokuratorskie środki zapobiegawcze)	2	7	1	7	2

Źródło: Sprawozdania Zespołu Interdyscyplinarnego za lata 2016-2020, dane z Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej w Szubinie

Tab. nr 4 Sprawy prowadzone przez Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej w Szubinie.

Sprawy prowadzone przez Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej wobec osób z gminy Kcynia skazanych prawomocnymi wyrokami w związku z popełnionymi przestępstwami.						
Artykuł skazania z Kodeksu Karnego	Rodzaj przestępstwa	Liczba skazanych w 2016	Liczba skazanych w 2017	Liczba skazanych w 2018	Liczba skazanych w 2019	Liczba skazanych w 2020
207 k.k.	Przestępstwa przeciwko rodzinie i opiece	6	2	8	7	9
209 k.k.		4	4	17	25	19

Źródło: Dane z Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej w Szubinie

Zadaniem grup roboczych jest konfrontacja ofiary z mitami powstałymi wokół omawianego zjawiska i utwierdzenie jej w przekonaniu, że za przemoc zawsze odpowiedzialny jest sprawca, nie zależnie od tego, co uczyniła, bądź nie osoba krzywdzona.

**Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
w Gminie Kcynia na rok 2021**

W przypadku pracy ze sprawcami największą trudność sprawia pozyskanie informacji, jakie czynniki wpływają na zachowanie sprawcy, czy były to traumatyczne przeżycia z dzieciństwa, potrzeba dominacji, agresywne zachowania w rodzinie, alkoholizm, czy inne. Sprawcy mają również tendencje do manipulowania, usprawiedliwiania swojego zachowania, co też powoduje trudności w postawieniu właściwej diagnozy.

Poniższe tabele obrazują formy pomocy osobom doznającym przemocy w rodzinie z podziałem na płeć i sytuację zdrowotną.

Tab. nr 5 Pomoc ofiarom przemocy.

DZIAŁANIA	2016	2017	2018	2019	2020
Umieszczenie w Specjalistycznym Ośrodku Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie	-	2	1	-	3
Wsparcie asystenta rodziny	8	6	6	11	16
Umieszczenie w rodzinie zastępczej	10	-	2	8	3

Źródło: Sprawozdania Zespołu Interdyscyplinarnego za lata 2016-2020, dane z Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej z Szubina

**Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
w Gminie Kcynia na rok 2021**

Tab. nr 6 Ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie

Rodzaj działania	Wskaźnik		2016	2017	2018	2019	2020	
Utworzenie i praca grup roboczych	Liczba osób objętych pomocą grup roboczych	ogółem	126	93	94	164	115	
		w tym kobiety	Ogółem	42	39	44	61	51
			w tym niepełnosprawne	4	1	1	3	5
			w tym starsze	4	9	5	21	9
		w tym mężczyźni	ogółem	45	36	33	50	42
			w tym niepełnosprawne	2	1	0	13	1
			w tym starsze	4	7	3	12	8
		w tym dzieci	Ogółem	39	16	17	44	21
			w tym niepełnosprawne	2	1	1	1	1
		Liczba rodzin objętych pomocą grup roboczych		37	36	47	66	41

Źródło: Sprawozdanie z Realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za lata 2016-2020

**Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
w Gminie Kcynia na rok 2021**

Tab. 7 Udzielanie pomocy i wsparcia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie w formie poradnictwa.

Rodzaj działania	Wskaźnik	2016	2017	2018	2019	2020	
Utworzenie i praca Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup roboczych	Liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie	126	108	94	164	72	
	Liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa	ogółem	126	93	94	161	67
		w tym					
		medycznego	3	3	3	7	3
		psychologicznego	26	24	14	14	8
		prawnego	7	6	9	11	4
socjalnego	97	83	87	98	62		
rodzinnego	29	22	23	31	13		

Źródło: Sprawozdanie z Realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za lata 2014-2015

Z analizy przypadków objętych procedurą „Niebieskie Karty”, którymi zajmują się grupy robocze można wywnioskować, że sprawców przemocy charakteryzuje niski poziom umiejętności interpersonalnych, niepewność siebie, zaniżona samoocena, czasem zaburzenia emocjonalne. Na przestrzeni lat grupy robocze raczej nie spotkały się ze sprawcami ujawniającymi cechy i zachowania psychopatologiczne. Zdecydowana większość sprawców ma problem alkoholowy – nadużywają alkoholu pijąc ryzykownie lub szkodliwie, a znaczna część sprawców wykazuje zespół uzależnienia od alkoholu.

Z kolei wśród kobiet, które są ofiarami przemocy znaczna większość pochodzi z rodzin z problemem alkoholowym i przemocy w rodzinie. Z analizy procedur, które wpłynęły do zespołu interdyscyplinarnego wynika, że w większości sprawcami przemocy domowej na

**Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
w Gminie Kcynia na rok 2021**

terenie naszej gminy są mężczyźni. Do przemocy najczęściej dochodzi na skutek agresji wywołanej spożyciem nadmiernej ilości alkoholu. Zjawisko przemocy w gminie Kcynia ma tendencję wzrostową. Przemoc dotyka zarówno wykształconych mieszkańców naszej gminy, o dobrym statusie materialnym i społecznym, jak i rodziny żyjące na krawędzi ubóstwa, a także osoby niepełnosprawne i dzieci. Dlatego niezwykle ważne jest, aby profilaktyka przemocy obejmowała rodziny zagrożone obecnością przemocy domowej.

Bardzo pomocne jest tutaj wsparcie asystentów rodziny, którzy przy współpracy z pracownikiem socjalnym, specjalistą pracy z rodziną, psychologiem, pedagogiem szkolnym czy kuratorem rodzinnym, podejmują działania zmierzające do polepszenia funkcjonowania rodziny jako systemu i ich funkcjonowanie w środowisku. Grupy robocze proponują wsparcie asystenta rodziny, co przynosi pozytywne efekty, ponieważ często rodziny dotknięte przemocą borykają się z wieloma innymi problemami, które zaburzają jej funkcjonowanie i potrzebują wielowymiarowego wsparcia.

W ostatnich latach można było zaobserwować wzrost przemocy wobec osób starszych, często niedołączonych, schorowanych, którzy zamiast wsparcia od dorosłych dzieci, doświadczali z ich strony przemocy. Były to bardzo trudne sytuacje, gdyż rodzice wykazywali postawę chroniącą dzieci, będących ich oprawcami. Często sygnały o przemocy napływały od sąsiadów, czy znajomych. Jednak dzięki temu w większości przypadków udało się doprowadzić do zatrzymania przemocy i poprawy jakości życia osób w podeszłym wieku.

Innym niepokojącym zjawiskiem, z którym spotkały się grupy robocze była przemoc wobec dzieci. Często rodzice byli zupełnie nie przygotowani do rodzicielstwa. Charakteryzowały ich bardzo niskie kompetencje opiekuńczo-wychowawcze, co doprowadzało do zaniedbań wobec małoletnich. W niektórych rodzinach uzależnieni od alkoholu rodzice swym sposobem funkcjonowania zmuszali służby do zdecydowanych reakcji m.in. umieszczeń dzieci w pieczy zastępczej. Rodzice jednak nie są zostawieni bez pomocy i podejmuje się działania mające na celu zmianę ich postawy, a w dalszej perspektywie powrót dzieci do ich naturalnego środowiska. Mimo starań specjalistów nie zawsze jest to możliwe, ponieważ dysfunkcjonalność rodziców utrudnia wypracowanie wymaganych zmian,

**Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
w Gminie Kcynia na rok 2021**

czasami wręcz je uniemożliwia, co umacnia w już poranionych dzieciach poczucie porzucenia i bycia niekochanym.

Adresatami programu są rodziny dysfunkcyjne objęte wsparciem MGOPS w Kcyni i objęte procedurą „Niebieskie Karty” oraz mieszkańcy gminy Kcynia, którzy skorzystają z akcji profilaktycznych.

IV. ANALIZA SWOT ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE W GMINIE KCYNIA

Opracowana diagnoza problemu przemocy w rodzinie, a także potrzeby i oczekiwania zgłaszane przez osoby działające w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie umożliwiły sporządzenie analizy SWOT (*Strengths* – silne strony, *Weaknesses* – słabe strony, *Opportunities* – szanse, okazje i *Threats* – zagrożenia), która określa mocne i słabe strony, a także szanse i zagrożenia systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w gminie Kcynia.

Tab. nr 8 Analiza SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • nieodpłatne poradnictwo specjalistyczne: prawne, psychologiczne, rodzinne, pedagogiczne oraz terapia uzależnień i współuzależnienia; • dostępność asysty rodzinnej; • funkcjonowanie zespołu interdyscyplinarnego i grup roboczych realizujących procedurę „Niebieskiej Karty”; • dobra znajomość lokalnego środowiska; • efektywna współpraca służb działających w obrębie przeciwdziałania przemocy w rodzinie; • zasoby kadrowe umożliwiające tworzenie programów profilaktycznych, w tym opracowywanie materiałów 	<ul style="list-style-type: none"> • zbyt późne diagnozowanie zjawiska przemocy domowej; • niewystarczająca oferta terapeutyczna adresowana do sprawców przemocy domowej, • brak mieszkania socjalnego dla ofiar przemocy w rodzinie, • niewystarczająca profilaktyka uzależnień wobec dzieci i młodzieży, • rosnąca biurokracja, • brak wsparcia dla specjalistów działających w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie; • brak grup wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie; • niedostępność programów korekcyjno-edukacyjnych w Kcyni.

**Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
w Gminie Kcynia na rok 2021**

<p>profilaktycznych;</p> <ul style="list-style-type: none"> • otwartość na nowe rozwiązania, • doświadczenie w pracy z rodziną i w realizacji procedury „Niebieskie Karty”; • wykwalifikowana kadra specjalistów. 	
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • zmiany prawne umożliwiające zwiększenie skuteczności niesienia pomocy rodzinom zagrożonym przemocą w gminie Kcynia; • samoedukacja kadry działającej w systemie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Kcyni; • usprawnianie sposobów działania służb proporcjonalnie do poziomu doświadczenia kadry; • stosowanie przez Prokuratora środków zapobiegawczych w toku toczących się postępowań karnych przygotowawczych; • wzrost świadomości społecznej na temat dostępnej pomocy w gminie Kcynia; • intensywna profilaktyka w środowisku lokalnym; • zaangażowanie przedstawicieli służb zobowiązanych do działań w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie; • szybki przepływ informacji między służbami. 	<ul style="list-style-type: none"> • kryzys moralny społeczeństwa polskiego; • system wartości i przekonań obywateli sprzyjający przedmiotowemu traktowaniu osób bliskich i dążeniu do dominacji nad nimi; • utrwalone mity i stereotypy na temat zjawiska przemocy; • niedostateczna świadomość społeczna na temat składowych systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Kcyni; • przyzwolenie na przemoc w rodzinie ze strony osób nie zgłaszających problemu służbom pomocowym; • poczucie bezkarności u osób stosujących przemoc na skutek wtórnej wiktyimizacji ofiar przez system pomocy w Kcyni lub wymiar sprawiedliwości w Szubinie; • narastające problemy związane z uzależnieniami obywateli od środków psychoaktywnych; • wypalenie zawodowe specjalistów działających w systemie przeciwdziałania przemocy w rodzinie; • rozwarstwienie społeczne; • ubożenie społeczeństwa; • wielopokoleniowa przemoc w rodzinie gwarantująca dziedziczenie złych wzorców, demoralizację małych i zaburzającą ich rozwój osobowościowy; • demoralizacja dzieci i młodzieży, • pogłębianie się izolacji społecznej

**Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
w Gminie Kcynia na rok 2021**

	w dobie wprowadzonych w kraju ograniczeń w dostępie do pomocy w bezpośrednim kontakcie ze specjalistami.
--	--

Źródło: Opracowanie własne

V. ZASOBY OSOBOWE I INSTYTUCJONALNE NA TERENIE GMINY KCYNIA.

1. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kcyni – zapewnia obsługę organizacyjno-techniczną zespołu interdyscyplinarnego. Diagnostuje przemoc w rodzinie na etapie pracy socjalnej i w kontakcie z osobami zgłaszającymi się po pomoc w związku z problemami materialno-bytowymi, z problemem uzależnień, współuzależnienia, czy podejrzeniem przemocy w rodzinie. Udziela kompleksowych informacji o możliwościach uzyskania pomocy na terenie gminy i powiatu (prawnej, socjalnej, psychologicznej i pedagogicznej), o instytucjach świadczących specjalistyczną pomoc dorosłym, dzieciom i całej rodzinie, ponadto, oferuje wsparcie bazując na zasobach kadrowych Ośrodka. W wyjątkowych przypadkach zapewnia schronienie w specjalistycznych ośrodkach wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie. Ośrodek udostępnia poradnictwo specjalistyczne. Organizuje na potrzeby rodzin wsparcie asystenta rodziny w przewyżczeniu trudności.

a) Pracownicy socjalni Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kcyni (wchodzą w skład grup roboczych pracujących z rodziną zamieszkałą w rejonie podległym danemu pracownikowi socjalnemu) – udzielają niezbędnego wsparcia socjalnego, diagnozują problem klienta i rodziny, którym udzielają pomocy oraz dostosowują wsparcie do potrzeb rodzin, udzielają kompleksowego poradnictwa dostosowanego do potrzeb osób dotkniętych przemocą jak i sprawców przemocy na rzecz korzystnych zmian i zatrzymania przemocy w rodzinie, monitorują sytuację wewnątrzrodzinną i sprawdzają stan bezpieczeństwa osób pokrzywdzonych. Nawiązują współpracę ze specjalistą pracy z rodziną, asystentami rodziny i pozostałymi członkami grup roboczych podczas realizowanych procedur „Niebieskie Karty”.

b) Specjalista pracy z rodziną (pedagog, specjalista profilaktyki uzależnień) Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kcyni (uczestniczy bezpośrednio w pracach zespołu interdyscyplinarnego, wchodzi w skład wszystkich grup roboczych formowanych na

**Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
w Gminie Kcynia na rok 2021**

potrzeby procedury „Niebieskie Karty”) – diagnozuje problem klienta i rodziny, którym udziela pomocy oraz dostosowuje wsparcie do potrzeb przypadku, w kontaktach indywidualnych udziela poradnictwa rodzinnego, pedagogicznego, kompleksowego poradnictwa z zakresu uzależnień od substancji psychoaktywnych, od zachowań i współuzależnienia, rozwiązywania problemu przemocy w rodzinie, realizuje oddziaływanie motywujące do zmiany w pracy z osobami uzależnionymi, współuzależnionymi, dopuszczającymi się przemocy i pokrzywdzonymi, realizuje psychoedukację z elementami wsparcia, w ramach konsultacji wskazuje zainteresowanym dostępne formy dalszej pomocy specjalistycznej. W miarę istniejących możliwości wspiera zainteresowanych w sporządzaniu pism do Sądu Rejonowego i Prokuratury Rejonowej w Szubinie. Ścisłe współpracuje z asystentami rodziny w oddziaływaniu na rodziną i wspieraniu rodzin w przezwyciężaniu zdiagnozowanych trudności. Jako specjalista profilaktyki uzależnień w miarę istniejących możliwości podejmuje się pisanie autorskich programów profilaktycznych. W roku 2019 Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej przyznało dotację na projekt autorstwa specjalisty pracy z rodziną pn. „Kocham Bliźniego Swego”, który był projektem zorientowanym na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie – został wdrożony w roku 2019.

c) Asystenci rodziny Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kcyni (wchodzą w skład grup roboczych w pracy z rodzinami objętymi asystą rodzinną) – w sytuacji przyznania asystenta z uwagi na zdiagnozowane u rodziców trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych w rodzinie, asystenci rodziny podejmują starania w kierunku przezwyciężenia niniejszych trudności. Zdarzają się przypadki, kiedy to asysta rodzinna zostaje uwzględniona przez grupę roboczą w ramach indywidualnego planu pomocy rodzinie. Powodem takiej decyzji jest nakładający się na wyżej wspomniane trudności problem przemocy wynikający niejednokrotnie z obecności w rodzinie innych problemów i trudności np. obniżonych kompetencji społecznych oraz komunikacyjnych, uzależnień, wykluczenia społecznego, deficytów intelektualnych itd.

d) Psycholog Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kcyni (uczestniczy bezpośrednio w pracach zespołu interdyscyplinarnego, wchodzi w skład niemalże wszystkich grup roboczych w pracy z rodzinami wymagającymi wsparcia

**Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
w Gminie Kcynia na rok 2021**

psychologicznego) – dyżuruje raz w tygodniu w siedzibie MGOPS w Kcyni, prowadząca punkt konsultacyjny psycholog podejmuje działania wobec osób uzależnionych, współuzależnionych, dotkniętych przemocą oraz sprawców przemocy, ludzi dotkniętych zaburzeniami psychicznymi. Psycholog prowadzi rozmowy wspierające ofiary przemocy w rodzinie. Prowadzona jest również indywidualna terapia tych osób. Psycholog koncentruje się na psychoedukacji klientów, ukazywaniu mechanizmów poddawania się przemocy, na wzmacnianiu w pokrzywdzonych siły sprawstwa i ukazywaniu sposobów radzenia sobie z problemem przemocy w rodzinie.

2. Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kcyni (członek Komisji bezpośrednio uczestniczy w pracach zespołu interdyscyplinarnego i wchodzi w skład niemalże wszystkich grup roboczych formowanych na potrzeby procedury „Niebieskie Karty”) – wyżej wymieniony psycholog jest członkiem GKPiRPA w Kcyni i w ramach członkostwa zajmuje się on również realizowaniem procedury zobowiązującej osobę uzależnioną do poddania się terapii uzależnienia na podstawie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i zapobieganiu alkoholizmowi, ma za zadania motywować do zmiany objętych procedurą zobowiązania. GKPiRPA w Kcyni udziela pomocy rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, stara się chronić przed przemocą w rodzinie poprzez finansowanie punktów konsultacyjnych funkcjonujących w siedzibie Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kcyni: punkt konsultacyjny psychologa i punkt konsultacyjny specjalisty terapii uzależnień NOTU „Koliber” obsługujące zarówno osoby uzależnione od alkoholu jak i współuzależnione, a więc osoby dopuszczające się przemocy jak i osoby pokrzywdzone. Z niniejszych punktów korzystają również członkowie rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”, są do nich kierowani przez grupy robocze. GKPiRPA finansuje również funkcjonowanie grupy samopomocowej dla osób współuzależnionych, określa i finansuje działania profilaktyczne skierowane do dzieci i młodzieży, które powinny sprzyjać pogłębianiu świadomości społecznej na temat przemocy w rodzinie i skutecznych sposobów wspierania rodzin dotkniętych tym problemem.

3. Komisariat Policji w Kcyni (działnicowi wchodzi w skład wszystkich grup roboczych zgodnie z podległymi im rejonami gminy Kcynia) – główne zadania funkcjonariuszy policji

**Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
w Gminie Kcynia na rok 2021**

w ramach procedury „Niebieskie Karty”, to udzielanie niezbędnej pomocy osobom dotkniętym przemocą, w tym pierwszej pomocy, zorganizowanie dostępu do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby pokrzywdzonej, podejmowanie czynności zapewniających ochronę życia, zdrowia i mienia pokrzywdzonych, a wobec sprawców przemocy policja może stosować środki przymusu bezpośredniego. Policja poucza sprawców o odpowiedzialności karnej za znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą i wzywa sprawcę do zachowania zgodnego z prawem i zasadami współżycia społecznego. Przeprowadza niecierpiące zwłoki czynności procesowe. Dzielnicy podejmują działania zapobiegające zagrożeniom m.in. poprzez systematyczne wizyty w domach rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty” sprawdzające stan bezpieczeństwa osoby dotkniętej przemocą.

4. Placówki Oświatowe na terenie Gminy Kcynia – pedagodzy szkolni i wychowawcy wspierają rodziców poprzez pedagogizację, podnoszenie kompetencji interpersonalnych opiekunów w relacji rodzic-dziecko, działania profilaktyczne, w tym z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Wspierają dzieci doznające przemocy w rodzinie, edukują rodziców, w razie konieczności wszczynają procedurę „Niebieskie Karty”, występują o wgląd w sytuację rodziny do Sądu Rodzinnego.

5. Zakłady Opieki Zdrowotnej na terenie Gminy Kcynia – przedstawiciele ochrony zdrowia mają za zadanie zachować czujność w kontakcie z pacjentami i na podstawie metod obserwacji oraz wywiadu zorientować się w sytuacji ewentualnej obecności przemocy w rodzinie. Udzielają informacji o możliwościach uzyskania pomocy i wsparcia oraz o uprawnieniu do uzyskania bezpłatnego zaświadczenia lekarskiego o ustaleniu przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie. Lekarz pediatra zatrudniony w Przychodni w Kcyni podejmuje współpracę z pracownikami ośrodka w sytuacji zabierania dziecka/dzieci z rodziny w sytuacji zagrożenia zdrowia i życia dzieci na podstawie art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

6. Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej w Szubinie (członek ZKSS kurator zawodowy dla dorosłych bierze bezpośredni udział w pracach zespołu interdyscyplinarnego i wchodzi w skład niemalże wszystkich grup roboczych formowanych na potrzeby procedury „Niebieskie Karty”, a w przypadkach rodzin objętych nadzorem kuratora rodzinnego

**Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
w Gminie Kcynia na rok 2021**

wchodzi on w skład grup roboczych) – kuratorzy sądowi wykonują zadania, jako organ postępowania wykonawczego wobec osób dorosłych skazanych na kary nieizolacyjne, w których wyznaczono okres próby. W postępowaniach wykonawczych prowadzonych wobec sprawców przemocy, kuratorzy sądowi podejmują działania wobec skazanych mające na celu zmianę ich postawy wobec ofiar przemocy, egzekwują przestrzeganie porządku prawnego. W celu zwiększenia motywacji skazanego, kurator sądowy występuje do Sądu o nałożenie na sprawcę obowiązków zobowiązujących go np. do poddania się terapii uzależnień, udziału w programie korekcyjno–edukacyjnym dla sprawców przemocy, powstrzymywania się od nadużywania lub używania alkoholu itp. W razie braku współpracy skazanego w zakresie nałożonych obowiązków, kurator sądowy może składać wnioski do Sądu o izolację skazanego od społeczeństwa, bądź opuszczenie lokalu wspólnie zajmowanego z pokrzywdzonymi, czy uzyskanie zakazu zbliżania się do osoby pokrzywdzonej.

7. Nakielski Ośrodek Terapii Uzależnień „Koliber” w Nakle nad Notecią – na mocy nawiązanej współpracy GKPiRPA i MGOPS z NOTU „Koliber” uruchomiono w MGOPS w Kcyni punkt konsultacyjny, w którym specjalista terapii uzależnień konsultuje osoby uzależnione od substancji psychoaktywnych oraz osoby współuzależnione. Jeśli osoby wymagające wsparcia terapeutycznego wyrażają wolę uczestniczenia w intensywniejszej formie wsparcia, mogą korzystać z codziennej ambulatoryjnej pomocy na oddziale dziennym w siedzibie NOTU „Koliber” refundowanej przez NFZ.

8. Grupa wsparcia dla współuzależnionych (w siedzibie MGOPS w Kcyni) – zajęcia prowadzi osoba, która funkcjonowała w rodzinie z problemem alkoholowym w charakterze osoby współuzależnionej. Dzięki specjalistycznej pomocy poradziła sobie z trudnościami i po zdobyciu dodatkowych kwalifikacji niesie pomoc innym kobietom, prowadząc grupę samopomocową dla osób ze syndromem współuzależnienia.

**Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
w Gminie Kcynia na rok 2021**

VI. CEL GŁÓWNY I CELE SZCZEGÓŁOWE PROGRAMU.

1. Cel główny:

Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie poprzez spójne działanie wszystkich służb oraz ograniczenie następstw zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Kcynia poprzez podniesienie świadomości społecznej.

2. Cele szczegółowe:

a) Zmniejszenie skali zjawiska przemocy na terenie Gminy Kcynia.

Działania:

- Współpraca w ramach zespołu interdyscyplinarnego i grup roboczych:
 - Przedstawiciele MGOPS w Kcyni: pracownicy socjalni, specjalista pracy z rodziną (pedagog, specjalista profilaktyki uzależnień), asystenci rodziny, psycholog;
 - Przedstawiciele Komisariatu Policji w Kcyni;
 - Przedstawiciele Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kcyni;
 - Przedstawiciele szkół funkcjonujących na terenie gminy Kcynia,
 - Kuratorzy Sądu Rejonowego w Szubinie,
 - Przedstawiciele służby zdrowia.
- Właściwe diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie i problemów współistniejących;
- Właściwe opracowywanie i sprawna realizacja indywidualnych planów pomocy rodzinom objętych procedurą „Niebieskie Karty”;
- Monitorowanie sytuacji rodzin dotkniętych przemocą domową;
- Podejmowanie działań prewencyjnych w środowiskach zagrożonych przemocą domową;
- Interwencje kryzysowe w ujęciu interdyscyplinarnym podejmowane w rodzinach szczególnie wymagających wsparcia na rzecz ochrony ofiar przemocy;
- Zwiększenia pomocy i ochrony ofiar przemocy w rodzinie,

**Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
w Gminie Kcynia na rok 2021**

- Udostępnienie sprawcom przemocy w rodzinie możliwości udziału w programie korekcyjno–edukacyjnym w Kcyni;
- Rzetelne przygotowanie pokrzywdzonych do udziału w postępowaniu karnym przeciwko sprawcy przemocy i dokumentacji służbowej składającej się na akta sprawy;
- Wszczywanie postępowań z urzędu.

Wskaźniki:

- liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych,
- liczba udzielonych porad i konsultacji specjalistycznych,
- liczba osób, które skorzystały z poradnictwa specjalistycznego,
- liczba osób korzystających z pomocy w formie schronienia,
- liczba zawiadomień o popełnieniu przestępstwa z art. 207 k.k., i innych postępowań wniosków skierowanych z urzędu lub przez osoby pokrzywdzone przy pomocy członka grupy roboczej,
- liczba interwencji domowych Policji z powodu przemocy w rodzinie i zatrzymań sprawcy na podstawie art. 15 a ustawy o Policji,
- liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” z powodu ustania problemu przemocy w rodzinie,
- liczba sprawców przemocy w rodzinie objętych programem korekcyjno-edukacyjnym.

b) Podniesienie poziomu wiedzy i świadomości mieszkańców gminy Kcynia w zakresie instytucji udzielających pomocy osobom doświadczającym przemocy w rodzinie.

Działania

- Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy Kcynia;
- Realizacja tzw. profilaktyki uniwersalnej, obejmującej informowanie społeczności lokalnej o specyfice przemocy domowej i o dostępnym w gminie Kcynia systemie przeciwdziałania

**Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
w Gminie Kcynia na rok 2021**

przemocy w rodzinie, w tym propagowanie telefonów zaufania „Niebieska Linia” i innych infolinii pomocowych;

- Zwiększanie dostępności do informacji na temat obecnej w Kcyni pomocy specjalistycznej: socjalnej, prawnej, psychologicznej, pedagogicznej, medycznej i pracy z rodziną;
- Udzielanie zainteresowanym kompleksowego poradnictwa przez przedstawicieli służb włączonych w system przeciwdziałania przemocy w rodzinie w gminie Kcynia;
- Zacieśnianie współpracy z placówkami służby zdrowia i oświatowymi w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Wskaźniki:

- liczba przeprowadzonych akcji profilaktycznych w gminie Kcynia, w tym liczba kolportowanych materiałów profilaktycznych,
- liczba osób, które skorzystały z poradnictwa z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

c) Podnoszenie kompetencji przedstawicieli służb włączonych przez ustawodawcę w system przeciwdziałania przemocy w rodzinie:

Działania

- Zakup literatury przedmiotu do zbioru książkowego zespołu interdyscyplinarnego;
- Organizowanie szkoleń z zakresu przedmiotowej problematyki;
- Sukcesywna samoedukacja członków zespołu interdyscyplinarnego i grup roboczych.

Wskaźniki

- liczba zakupionych publikacji książkowych,

**Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
w Gminie Kcynia na rok 2021**

- liczba szkoleń w jakich wzięli udział przedstawiciele służb aktywni w systemie przeciwdziałania przemocy w gminie Kcynia.

Instytucje i podmioty realizujące działania

- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kcyni,
- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Kcyni,
- Komisariat Policji w Kcyni,
- Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kcyni,
- Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej w Szubinie,
- Szkoły na terenie gminy Kcynia,
- Placówki Służby Zdrowia na terenie gminy Kcynia,
- Organizacja pozarządowa „ORDO EX CHAO”.

Podmioty współpracujące w realizacji działań:

- Prokuratura Rejonowa w Szubinie,
- Sąd Rejonowy w Szubinie,
- Całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze,
- Specjalistyczne Ośrodki Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie.

Podejście interdyscyplinarne umożliwia:

- **Szybkość** – dzięki pracy zespołowej następuje szybszy przepływ informacji na temat sytuacji w rodzinie. Praca zespołowa pozwala podejmować różne działania w tym samym czasie.

**Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
w Gminie Kcynia na rok 2021**

- **Efektywność** – wchodząc w skład zespołu, każdy z jego członków posiada fragmentaryczną wiedzę na temat danej rodziny. W zespole mamy możliwość zweryfikowania tych informacji – dzięki temu łatwiej rozpoznać i nazwać problemy w rodzinie i zaproponować odpowiednie działania.
- **Kreatywność** – pozwala uniknąć, utrwalonych schematów działania. Konsultacje, dyskusje uruchamiają poszukiwania nowych twórczych rozwiązań, a jednocześnie ograniczają niebezpieczeństwo popadania w rutynę.
- **Edukacja** – praca w zespole sprzyja podniesieniu kompetencji jego członków w zakresie interpersonalnym i funkcyjnym. Poszerzamy swoją wiedzę na temat procedur i zadań pozostałych służb.
- **Nastawienie na odbiorcę** – wszelkie działania są prowadzone w ścisłej współpracy członków zespołu z klientem w ten sposób istnieje większe prawdopodobieństwo, że oferta pomocy zostanie zaakceptowana przez osobę, której mamy pomagać.
- **Zapobieganie wypaleniu zawodowemu** – zespół jest dla jego członków swoistą „grupą wsparcia”. Ułatwia radzenie sobie z trudnymi sytuacjami, napięciem emocjonalnym, frustracją⁸.

VII. MONITOROWANIE, EWALUACJA I SPRAWOZDAWCZOŚĆ

Monitorowanie realizacji Programu Przeciwdziałania i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie odbywać się będzie w oparciu o sprawozdawczość podmiotów zaangażowanych w jego realizację.

Ewaluacja programu zostanie przeprowadzona w grudniu 2021 r. w okresie opracowywania kolejnego programu na okres 2022-2026, pozwoli ona na dostosowanie funkcjonowania systemu przeciwdziałania przemocy w Kcyni do potrzeb lokalnej społeczności. Ewaluację

⁸ K. Michalska i D. Jaszczak-Kuźmińska, *ABC przeciwdziałania przemocy w rodzinie – diagnoza, interwencja, pomoc*, Warszawa 2014, s. 59-60.

**Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
w Gminie Kcynia na rok 2021**

Programu prowadzić będzie zespół interdyscyplinarny we współpracy ze wszystkimi instytucjami realizującymi niniejszy program.

Zespół interdyscyplinarny do 31 stycznia każdego roku przedstawi Burmistrzowi Gminy sprawozdanie z realizacji Programu.

FINANSOWANIE

Program będzie finansowany ze środków budżetu gminy. Istnieje również możliwość zwiększenia budżetu na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie w gminie Kcynia w przypadku podjęcia dodatkowych wysiłków w kierunku pozyskania dotacji na realizację określonych działań np. w ramach corocznego konkursu Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej pod nazwą: Program Osłonowy „Wspieranie Jednostek Samorządu Terytorialnego w Tworzeniu Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie”. Z uwagi na aktualnie realizowane działania przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kcyni specjalista pracy z rodziną nie planuje ponownego startowania we wspomnianym konkursie w roku 2021.

Jednocześnie podkreśla się, iż według Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych art. 4[1] ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi wśród zadań własnych gminy z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych wymienia udzielanie pomocy rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie - co oznacza, iż w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych mogą być realizowane i finansowane zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie⁹. W związku z powyższym zadania i działania ujęte w niniejszym programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie mogą być rozbudowane o profilaktykę przemocy w rodzinie przygotowaną i finansowaną przez Gminną Komisję Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kcyni na rok 2021.

⁹ <http://www.parpa.pl/index.php/aktualnosci/597-stanowisko-w-sprawie-finansowania-gminnych-programow-przeciwdzia-ania-przemocy> (dostęp: 04.12.2020)

**Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
w Gminie Kcynia na rok 2021**

PODSUMOWANIE

Przemoc w rodzinie to zjawisko, które nigdy nie powinno mieć miejsca. Nikt nie ma prawa naruszać praw i dóbr osobistych człowieka, krzywdzić i przysparzać cierpień. Niestety przemoc w rodzinie jest problemem o dużej skali i należy podejmować działania mające na celu zmniejszenia owego problemu społecznego, podejmować wysiłki ukierunkowane na zapobieganie temu zjawisku i udzielać wsparcia tym, którym nie udało się tych przykrych doświadczeń uniknąć¹⁰.

Podsumowując minione pięć lat należy stwierdzić, że zjawisko przemocy na terenie naszej gminy ma nadal tendencję wzrostową. Analiza procedur „Niebieskie Karty” pozwala na konkluzję, że mimo poprawy sytuacji materialnej rodzin obserwujemy wzrost przemocy wobec małoletnich. Wyjątkowy w tą niechlubną statystkę był rok 2019, gdzie doszło do interwencyjnego zabezpieczenia 8 dzieci. Dominującą przyczyną był alkoholizm i dopuszczanie się zaniedbań zagrażających zdrowiu i życiu dzieci. Zauważamy, że ryzyko występowania takiego zjawiska jest większe w rodzinach rekonstruowanych, choć nie jest to regułą. Rodzice nadal mają zapewnione wsparcie specjalistów, niektórzy jednak zrezygnowali z tej formy wsparcia i nie wyrażają zgody na wdrożenie planu naprawczego mającego na celu odzyskanie władzy rodzicielskiej i powrotu dzieci na łono rodziny. Wzrasta również przemoc wobec osób starszych. Starzejący się rodzice stają się balastem dla swoich dorosłych dzieci, które albo z powodu licznych obowiązków nie są w stanie zapewnić im właściwej opieki (zaniedbanie), albo żyją na ich koszt (przemoc ekonomiczna), nadużywając przy tym najczęściej alkoholu i dopuszczając się przemocy fizycznej oraz psychicznej.

Z kolei rok 2020 jest wyjątkowy z powodu pandemii, która dotknęła cały świat i zamknęła ludzi w ich domach. Mimo, że nie odnotowaliśmy z tego tytułu wzrostu przemocy w rodzinach w stosunku do ubiegłego roku, to mogliśmy zaobserwować przypadki, które najprawdopodobniej w innych okolicznościach nigdy by do zespołu interdyscyplinarnego nie wpłynęły. Są to rodziny, których przemoc często trwała bardzo długo, ale była cykliczna, pojawiała się gdy sprawca wracał do domu w przerwie w wykonywaniu pracy za granicami kraju. Izolacja spotęgowała agresję i przerwała tamę milczenia pokrzywdzonej rodziny, która

10 J. Wawrzyniak (red), Socjologiczne i psychologiczne aspekty przemocy, Łódź 2007, s. 51-52.

**Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
w Gminie Kcynia na rok 2021**

wreszcie odważyła się prosić o pomoc. Są to dramaty, które za zamkniętymi drzwiami rozgrywały się przez wiele lat, dzieci dorosły, zdążyły się wyprowadzić z rodzinnego domu, a przemoc trwała nadal. Pokrzywdzona nauczyła się przeczekać ten czas, bo wiedziała, że jak wytrzyma te kilka dni, to w czasie delegacji sprawcy będzie miała czas spokoju, a powrót sprawcy na stałe w okresie emerytalnym, to jeszcze dość odległa przyszłość. Pandemia jednak brutalnie pokazała jak trudna może być rzeczywistość, kiedy zostaje się uwiezionym w domu ze swym oprawcą na długi czas. Wprowadzenie realizacji obowiązku szkolnego w formie zdalnej również przyczynia się do generowania frustracji i przemocowych zachowań w rodzinach zdeorganizowanych. Takie sytuacje mogliśmy zaobserwować w br. pracując z rodzinami w grupach roboczych. Pandemia koronawirusa wymusiła też zupełnie inną formę pracy, niektóre grupy musiały się odbywać telefonicznie, trudniej też było o indywidualną rozmowę z pokrzywdzoną w miejscu zamieszkania. Niniejsze utrudnienia odbiły się negatywnie na skuteczności i efektach udzielanego wsparcia. Mimo wszystko służby zaangażowane w przeciwdziałanie przemocy nie pozostawały bierne. Podejmowały interwencje bez względu na zagrożenie epidemiologiczne. Specjaliści pomagali telefonicznie poświęcając często swój czas poza dyżurami, nie dopuszczając do pozostawienia pokrzywdzonych samych sobie.

Ciągle musimy mierzyć się z tą sytuacją i reagować adekwatnie do rzeczywistych potrzeb pokrzywdzonych. Mimo obowiązku pomagania potrzebującym określonego w zakresach czynności służbowych, zbudowaniem dla pracowników jest możliwość niesienia pomocy tam gdzie jest ona wyczekiwana, a okazywana przez klientów wdzięczność nadaje naszej pracy wyjątkowego znaczenia.

Niniejszy Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminy Kcynia na rok 2021, pozwoli na usprawnienie systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i sprzyjał będzie zmniejszaniu się zjawiska przemocy domowej. W przyszłości program będzie podlegał modyfikacjom wpisującym się w potrzeby naszej gminy.

Program sporządzili:

Lidia Pazderska – starszy pracownik socjalny, przewodnicząca zespołu interdyscyplinarnego,
Dariusz Gozdek – specjalista pracy z rodziną, z-ca przewodniczącej zespołu interdyscyplinarnego.

**Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
w Gminie Kcynia na rok 2021**

BIBLIOGRAFIA.

1. H. D. Sasal, *Przewodnik do procedury interwencji wobec przemocy w rodzinie*, Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Warszawa 2005 r.
2. K. Michalska i D. Jaszczak-Kuźmińska, *ABC przeciwdziałania przemocy w rodzinie – diagnoza, interwencja, pomoc*, REMEDIUM – Wydawnictwo Edukacyjne, Warszawa 2014 r.
3. L. Tomaszewska, *Przemoc wobec kobiet w rodzinie – niezbędnik prokuratora*, Centrum Praw Kobiet, Warszawa 2007 r.
4. Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020 r. poz. 956)
5. J. Wawrzyniak (red), *Socjologiczne i psychologiczne aspekty przemocy*, Akademia Humanistyczno-Ekonomiczna, Łódź 2007 r.

SPIS TABEL:

Tabela nr 1. Liczba „Niebieskich Kart” w latach 2016-2020	11
Tabela nr 2. Liczba spotkań zespołu interdyscyplinarnego i grup roboczych w poszczególnych latach	12
Tabela nr 3. Postępowania sądowe	14
Tabela nr 4. Sprawy prowadzone przez Zespół Kuratorskie Służby Sądowej w Szubinie	14
Tabela nr 5. Pomoc ofiarom przemocy	15
Tabela nr 6. Ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie	16
Tabela nr 7. Udzielanie pomocy i wsparcia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie w formie poradnictwa	17
Tabela nr 8. Analiza SWOT	19

PRZEWODNICZĄCY
Rady Miejskiej w Kcyni
Jan Kurant
Jan Kurant